

---

## Forskning om helse hos lesbiske

---

### BOKOMTALER

---

Også i Norge har offentlige myndigheter erkjent at det er behov for mer og bedre kunnskap på dette feltet. Barne- og familiedepartementet bestilte en utredning om levekår og livskvalitet blant lesbiske kvinner og homofile menn i Norge, og våren 1999 leverte en gruppe samfunnsvitere sin rapport. Rapporten består av en litteraturgjennomgang, en oppsummering av norske holdningsundersøkelser, en kvalitativ intervjustudie og en kvantitativ spørreskjemaundersøkelse.

Oppsummeringen av holdningsundersøkelsene, sammenholdt med den kvalitative delen av NOVA-rapporten demonstrerer overbevisende at det ennå er langt igjen før det norske samfunnet møter lesbiske og homofile på like vilkår som andre. Riktignok ser det ut til at befolkningens fordommer reduseres ettersom årene går, men fortsatt rapporteres det om konkrete og alvorlige former for undertrykking, forskjellsbehandling og vold. Angsten for slike erfaringer utgjør også en viktig belastning for mange. Mye kan tyde på at det i dag særlig er de unge som sliter med å kunne møte samfunnet som den de er, og at homofil identitetsutvikling er en fase preget av betydelig sosiokulturell belastning.

Forskerne fortjener honnør for bred og omfattende rekruttering. Men den kvalitative studien forteller hvorfor det fortsatt ikke er mulig å gjennomføre homoforskning basert på et representativt utvalg i Norge i dag. Mange lesbiske og homofile lever fortsatt «i skapet». Derfor er det umulig å si om de kvantitative funnene fra spørreskjemaundersøkelsen skyldes forhold ved utvalget eller forhold som gjelder for målgruppen som helhet, og tilsvarende umulig å påvise kjennetegn hos homobefolkningen ved å sammenlikne disse funnene med andre antatt representative utvalg som levekårsundersøkelsen. Dette er rapportens største svakhet.

De siste månedene er det nærmest blitt en nasjonal sannhet at lesbiske og homofile er en gruppe med dårlig helse og lav trivsel, og at en av fire mellom 16 og 25 år har forsøkt å ta sitt eget liv. Men det sistnevnte er like lite sant som at lesbiske og homofile har bedre utdanning og høyere inntekt enn resten av befolkningen – selv om begge deler er sant for NOVA-rapportens svargruppe.

Leger og andre helsearbeidere kan lære mye om livet på siden av den jevne landevei ved å lese denne rapporten, spesielt resultatene fra den kvalitative studien, som er velskrevet og godt dokumentert. Her er mye matnyttig kunnskap om hvordan

fordommer former levekår, som igjen påvirker livskraft og helse. Funnene gir mange indikasjoner på hvordan helsetjenesten kan bidra til å reprodusere eller motvirke samfunnets fordommer og undertrykking.

En motforestilling er imidlertid nødvendig: NOVA-undersøkelsens spørreskjema vektlegger negative forhold og etterspør i liten grad positive sider ved det å leve som lesbisk eller homofil. Mange av spørsmålene er hentet fra standardinstrumenter for kartlegging av psykisk helse, der livsfaseforhold eller undertrykkingsreaksjoner skåres som psykiatri. Dette kan trekke oppmerksomheten bort fra samfunnsforholdene som skaper belastningene, bidra til sykeliggjøring av homofile og lesbiske som enkeltpersoner og som gruppe, og frita helsevesenet for å granske sine faglige homofobier som kan gjøre det vanskelig for folk å søke hjelp.

---

Kirsti Malterud

Seksjon for allmennmedisin

Universitetet i Bergen/

Senter for kvinneforskning

Universitetet i Oslo

---

---

Publisert: 20. mars 2000. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 5. september 2026.